

II

(Nelegislatīvi akti)

PROCESUĀLIE NOTEIKUMI

PRAKTISKI NORĀDĪJUMI LIETAS DALĪBNIEKIEM PAR TIESĀ IESNIEGTĀJĀM LIETĀM

Satura rādītājs

I.	VISPĀRĪGI NOTEIKUMI	3
	Tiesas procesa stadijas un to būtiskās iezīmes	3
	Lietas dalībnieku pārstāvība Tiesā	3
	Tiesvedības Tiesā izmaksas un juridiskā palīdzība	4
	Anonimitāte	4
II.	TIESVEDĪBAS RAKSTVEIDA DAĻA	4
	Tiesvedības rakstveida daļas mērķis	4
	Tiesvedības rakstveida daļa lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu gadījumos	5
	Tiesvedības rakstveida daļa tiešo prasību gadījumos	5
	<i>Prasības pieteikums</i>	<i>5</i>
	<i>Iebildumu raksts</i>	<i>5</i>
	<i>Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku</i>	<i>6</i>
	<i>Pieteikums par paātrināto tiesvedību</i>	<i>6</i>
	<i>Pieteikumi par piemērošanas apturēšanu vai pagaidu pasākumu noteikšanu (pagaidu noregulējuma tiesvedība)</i>	<i>6</i>
	Tiesvedības rakstveida daļa apelāciju gadījumos	6
	<i>Apelācijas sūdzība</i>	<i>6</i>
	<i>Atbildes raksts uz apelācijas sūdzību</i>	<i>7</i>
	<i>Pretapelācijas sūdzība</i>	<i>7</i>
	<i>Atbildes raksts uz pretapelācijas sūdzību</i>	<i>7</i>
	<i>Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku</i>	<i>7</i>
	<i>Saskaņā ar Statūtu 57. pantu iesniegtas apelācijas sūdzības</i>	<i>8</i>

Iestāšanās lietā tiešajās prasībās un apelācijas tiesvedībā	8
<i>Pieteikums par iestāšanos lietā</i>	8
<i>Iestāšanās raksts</i>	8
<i>Apsvērumi par iestāšanās rakstu</i>	8
<i>Novēloti pieteikumi par iestāšanos lietā</i>	8
<i>Iestāšanās lietā saistībā ar pieteikumu par pagaidu noregulējumu vai paātrinātā tiesvedībā</i>	8
<i>Iestāšanās lietā izslēgšana prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā</i>	9
Procesuālo dokumentu forma un struktūra	9
Procesuālo dokumentu iesniegšana un nosūtīšana	10
III. TIESVEDĪBAS MUTVĀRDU DAĻA	11
Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai mērķis	11
Pieteikums par tiesas sēdes noturēšanu	11
Uzaicinājums uz tiesas sēdi un ātras atbildes uz šo uzaicinājumu nepieciešamība ...	11
Ar tiesas sēdi saistītie pasākumi	11
Parastās tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai norise	11
Tiesas sēdes pirmā daļa: mutvārdu paskaidrojumi	12
<i>Mutvārdu paskaidrojumu mērķis</i>	12
<i>Uzstāšanās laiks un tā iespējamā pagarināšana</i>	12
<i>Paskaidrojumu sniedzēju skaits</i>	12
Tiesas sēdes otrā daļa: Tiesas locekļu jautājumi	12
Tiesas sēdes trešā daļa: replikas	13
Sinhronā tulkojuma sekas un ierobežojumi	13
Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai sekas	13
IV. NOSLĒGUMA NOTEIKUMI	13

TIESA,

ņemot vērā 2012. gada 25. septembra Reglamentu ⁽¹⁾, it īpaši tā 208. pantu,

tā kā:

- (1) 2012. gada 25. septembrī Tiesa ar Padomes apstiprinājumu pieņēma jaunu Reglamentu, ar kuru tika atcelts 1991. gada 19. jūnija Reglaments, kas pēdējo reizi grozīts 2011. gada 24. maijā. Šajā dokumentā, kas stājas spēkā 2012. gada 1. novembrī, tostarp paredzēts Tiesas Reglamenta struktūru un saturu pielāgot pārmaiņām, kādas notikušas attiecībā uz tajā izskatāmajām lietām, un it īpaši Savienības dalībvalstu tiesu iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieaugošajam skaitam, vienlaikus vairākos būtiskos aspektos papildinot un precizējot noteikumus, kas piemērojami tiesvedības Tiesā norisei.

⁽¹⁾ OV L 265, 29.9.2012., 1. lpp., kas grozīts 2013. gada 18. jūnijā (OV L 173, 26.6.2013., 65. lpp.).

- (2) Līdz ar to pareizas tiesvedības interesēs un labākas uztveramības dēļ ir jāaizstāj Praktiskie norādījumi par tiesajām prasībām un apelācijām, kas pieņemti, pamatojoties uz iepriekšējo Reglamentu, un lietas dalībniekiem un to pārstāvjiem jāsniedz uz jauno Reglamentu balstīti praktiski norādījumi, ņemot vērā tostarp, to īstenojot, iegūto pieredzi.
- (3) Šie jaunie norādījumi, kas ir piemērojami visām Tiesā izskatāmo lietu kategorijām, nav domāti atbilstošu Statūtu un Reglamenta noteikumu aizstāšanai. To mērķis ir ļaut lietas dalībniekiem un to pārstāvjiem labāk izprast šo noteikumu darbības jomu un precīzāk iezīmēt tiesvedības Tiesā norisi un tostarp ierobežojumus, ar kuriem tai jāsakaras, it īpaši saistībā ar procesuālo dokumentu izskatīšanu un apsvērumu, kas sniegti tiesas sēdēs mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanās, sinhrono tulkošanu. Kontekstā, ko raksturo, pirmkārt, pastāvēs Tiesā iesniegto lietu skaita pieaugums un, otrkārt, pieaugoša attiecīgo jomu sarežģītība, šo norādījumu ievērošana un ņemšana vērā gan lietas dalībniekiem, gan Tiesai sniedz vislabāko optimālas lietu izskatīšanas Tiesā garantiju.
- (4) Turklāt precizēšanas nolūkā šajos jaunajos norādījumos jāiekļauj atsevišķi praktiska rakstura noteikumi – kas līdz šim bija iekļauti Vadlīnijās pušu pārstāvjiem, Norādījumos Tiesas sekretāram vai uzaicinājumos uz tiesas sēdi – par procesuālo dokumentu iesniegšanu un izsniegšanu, kā arī par tiesvedības mutvārdu daļas konkrētu norisi,

PIEŅEM ŠOS PRAKTISKOS NORĀDĪJUMUS.

I. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

Tiesas procesa stadijas un to būtiskās iezīmes

1. Neskarot Protokolā par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem (turpmāk tekstā – “Statūti”) vai Reglamentā paredzētus īpašus noteikumus, tiesvedībai Tiesā parasti ir rakstveida un mutvārdu daļa. Tiesvedības rakstveida daļas mērķis ir Tiesai izklāstīt tiesvedības dalībnieku iebildumus, pamatus vai argumentus vai – prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā – apsvērumus, kurus Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas vēlas izteikt par Savienības dalībvalstu tiesu uzdotajiem jautājumiem. Savukārt tai sekojošā mutvārdu daļa ir domāta, lai ļautu Tiesai padziļināt tās zināšanas par lietu, tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanai eventuāli uzklaušot šos lietas dalībniekus vai ieinteresētās personas un vajadzības gadījumā uzklaušot ģenerālvokāta secinājumus.

Lietas dalībnieku pārstāvība Tiesā

2. Saskaņā ar Statūtu 19. panta noteikumiem tiesvedības Tiesā dalībnieki obligāti jāpārstāv personai, kas uz to ir tiesīga. Atskaitot dalībvalstis, citas valstis, kas ir Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (turpmāk tekstā – “EEZ līgums”) līgumslēdzēja puses, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (turpmāk tekstā – “EBTA”) uzraudzības iestādi, kā arī Savienības iestādes, kuras pārstāv katrai lietai iecelts pārstāvis, citi lietas dalībnieki ir jāpārstāv advokātam, kurš ir tiesīgs praktizēt dalībvalsts vai citas valsts, kura ir EEZ līguma līgumslēdzēja puse, tiesā. Pierādījumi par šo statusu jāiesniedz pēc vienkārša pieprasījuma jebkurā tiesvedības posmā. Saskaņā ar Statūtu 19. panta septīto daļu advokātiem pielīdzina augstskolu pasniedzējus, kas ir to dalībvalstu pilsoņi, kuru tiesību akti dod viņiem tiesības uzstāties tiesā.

3. Prejudiciālajās lietās Tiesa attiecībā uz pamatlietas pušu pārstāvību ņem vērā procesuālās normas, kas ir piemērojamas lūgumu izteikušajā tiesā. Tādējādi jebkura persona, kas ir tiesīga pārstāvēt lietas dalībnieku šajā tiesā, var to pārstāvēt arī Tiesā, un, ja valsts procesuālās normas nenosaka pārstāvības pienākumu, pamatlietas puses ir tiesīgas pašas sniegt savus rakstveida un mutvārdu apsvērumus. Ja šajā ziņā pastāv šaubas, Tiesa jebkurā brīdī var no šīm pusēm, to pārstāvjiem vai lūgumu izteikušās tiesas saņemt atbilstošu informāciju.

4. Neatkarīgi no to nosaukuma un statusa personām, kuras uzstājas Tiesā, ir jāvalkā mantija. Ja tiek organizēta tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai, pārstāvji un advokāti, kas piedalās šajā sēdē, tiek aicināti ņemt līdzi savu mantiju; Tiesas rīcībā ir dažas mantijas lietas dalībniekiem vai pārstāvjiem, kuriem to nav.

Tiesvedības Tiesā izmaksas un juridiskā palīdzība

5. Neskarot Reglamenta 143. pantā paredzētos noteikumus, tiesvedība Tiesā ir bezmaksas, un tai nav jāmaksā nekādas nodevas vai nodokļi par prasības celšanu vai procesuāla dokumenta iesniegšanu. Reglamenta 137. un nākamajos pantos minētie tiesāšanās izdevumi ietver vienīgi t. s. "atlīdzināmos" tiesāšanās izdevumus, proti, eventuālos maksājumus lieciniekiem un ekspertiem un nepieciešamos izdevumus, kas lietas dalībniekiem radušies saistībā ar tiesvedību Tiesā un kas saistīti ar atlīdzību to pārstāvjiem un ceļa un uzturēšanās Luksemburgā izdevumiem, ja tiek organizēta tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai. Tiesa lemj par šo tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu un apjomu galīgajā spriedumā vai rīkojumā, bet savukārt prejudiciālā nolēmuma lietās par tiesāšanās izdevumiem lemj iesniedzējtiesa.

6. Ja lietas dalībnieks vai prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā pamatlietas puse pilnībā vai daļēji nespēj segt tiesāšanās izmaksas, tā jebkurā laikā var lūgt juridisko palīdzību attiecīgi ar Reglamenta 115.–118. un 185.–189. pantā paredzētajiem nosacījumiem. Šādiem pieteikumiem, lai tie varētu tikt ņemti vērā, tomēr jāpievieno visa nepieciešamā informācija un apliecināšie dokumenti, kas ļauj novērtēt pieteikuma iesniedzēja reālo ekonomisko stāvokli. Tā kā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā Tiesa lemj pēc dalībvalsts tiesas lūguma, pamatlietas pusēm pirmām kārtām juridiskā palīdzība jālūdz šai tiesai vai attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, un Tiesas piešķirtā palīdzība ir vienīgi subsidiāra attiecībā pret valsts līmenī piešķirto palīdzību.

7. Ir lietderīgi atgādināt, ka, ja pieteikums par juridisko palīdzību tiek apmierināts, Tiesa, attiecīgā gadījumā ievērojot iztiesāšanas sastāva noteiktās robežas, sedz vienīgi ar pieteikuma iesniedzēja piedalīšanos vai pārstāvību Tiesā saistītos izdevumus. Saskaņā ar Reglamentā ietvertajiem noteikumiem šos izdevumus Tiesa pēc tam var atgūt, pieņemot galīgo nolēmumu un lemjot par tiesāšanās izdevumiem, un iztiesāšanas sastāvs, kurš lēmis par pieteikumu par juridisko palīdzību, turklāt jebkurā laikā šo palīdzību var pārtraukt, ja apstākļi, kas bija pamatā tās piešķiršanai, tiesvedības laikā ir mainījušies.

Anonimitāte

8. Ja lietas dalībnieks uzskata par nepieciešamu, lai viņa identitāte vai noteikta informācija par viņu netiktu izpausta saistībā ar Tiesā iesniegtu lietu, tas ir tiesīgs Tiesai lūgt, lai vajadzības gadījumā tā attiecīgajā lietā nosaka pilnīgu vai daļēju anonimitāti. Tomēr šāds lūgums, lai tas saglabātu savu efektivitāti, ir jāizsaka, cik vien ātri iespējams. Jauno informācijas un komunikāciju tehnoloģiju aizvien pieaugoša lietojuma dēļ anonimitātes noteikšana faktiski ir daudz grūtāk īstenojama, ja paziņojums par attiecīgo lietu jau ir ticis publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai – prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā – ja lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu jau ir ticis izsniegts Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām, kas ir aptuveni vienu mēnesi pēc lūguma iesniegšanas Tiesā.

II. TIESVEDĪBAS RAKSTVEIDA DAĻA

Tiesvedības rakstveida daļas mērķis

9. Tiesvedības rakstveida daļai ir izšķiroša nozīme tajā, kā Tiesa aptver lietu, jo tai ir Tiesai jāļauj, iepazīstoties ar iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem un apsvērumiem, gūt skaidru priekšstatu par tajā iesniegtās lietas priekšmetu un iesaistītajām interesēm. Lai gan šis mērķis ir kopīgs visām Tiesas izskatāmajām lietām, tiesvedības rakstveida daļas norise un aprīse tomēr atšķiras atkarībā no prasības veida. Ja tiesājās prasībās un apelācijās lietas dalībnieki tiek aicināti paust nostāju par citu lietas dalībnieku iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem, tad lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu gadījumos tiesvedības rakstveida daļai raksturīga sacīkstes neesamība, un Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas vienkārši ir aicinātas izteikt savus iespējamus apsvērumus par valsts tiesas uzdotajiem jautājumiem, principā nebūdamas informētas par citu ieinteresēto personu nostāju attiecībā uz šiem pašiem jautājumiem. No tā izriet atšķirīgas prasības gan attiecībā uz šo apsvērumu formu un garumu, gan attiecībā uz vēlāko tiesvedības norisi.

Tiesvedības rakstveida daļa lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu gadījumos

10. Tā kā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībai nav strīda rakstura, Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu rakstveida apsvērumu iesniegšana nav saistīta ne ar kādu īpašu formālismu. Kad Tiesa šīm personām izsniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tās var, ja tās vēlas, iesniegt procesuālu rakstu, kurā tās izklāsta savu viedokli par iesniedzējtiesas iesniegto lūgumu. Šā procesuālā raksta – kas jāiesniedz nepagarināmā divu mēnešu termiņā (kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu), skaitot no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu uzdošanu izsniegšanas, – mērķis ir sniegt Tiesai informāciju par šā lūguma tvērumu, un it īpaši par atbildēm, kas būtu jāsniedz uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.

11. Lai gan šim izklāstam ir jābūt pilnīgam un it īpaši jāietver argumentācija, kas var pamatot Tiesas atbildi uz uzdotajiem jautājumiem, nav nepieciešams atgriezties pie lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu minētajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem, izņemot, ja tie prasa papildu apsvērumu sniegšanu. Neskarot īpašus apstākļus vai konkrētus Reglamenta noteikumus, kuros paredzēts procesuālo rakstu garuma ierobežojums lietas steidzamības dēļ, prejudiciālā nolēmuma lietā iesniegto rakstveida apsvērumu garumam nebūtu jāpārsniedz 20 lappuses.

Tiesvedības rakstveida daļa tiešo prasību gadījumos

Prasības pieteikums

12. Tiesvedības tiešo prasību jomā strīdus rakstura dēļ tās rakstveida daļai ir piemērojami stingrāki noteikumi. Tie ir noteikti Reglamenta 119. un nākamajos pantos (IV sadaļa) un attiecas gan uz prasību, ka lietas dalībnieki ir jāpārstāv pārstāvim vai advokātam, gan uz formālajām prasībām saistībā ar procesuālo rakstu saturu un iesniegšanu. It īpaši no Reglamenta 120. panta izriet, ka pieteikumam par lietas ierosināšanu bez prasītāja uzvārda vai nosaukuma un adreses un ziņām par personu, pret kuru prasības pieteikums ir vērst, jāietver arī precīza norāde par strīda priekšmetu, izvirzītajiem pamatiem un argumentiem, tos attiecīgā gadījumā pamatojot ar ziņām par pierādījumiem un piedāvātajiem pierādījumiem, kā arī prasītāja prasījumi. Šo prasību neievērošanas gadījumā prasības pieteikums, kuram, izņemot īpašus apstākļus, nevajadzētu pārsniegt 30 lappuses, ir nepieņemams.

13. Kā izriet no Reglamenta 120. panta c) punkta, prasības pieteikumam obligāti jāpievieno izvirzīto pamatu kopsavilkums. Šis kopsavilkums – kurš nedrīkst pārsniegt divas lappuses – ir domāts, lai atvieglotu paziņojuma, kas saskaņā ar Reglamenta 21. panta 4. punktu par katru Tiesā iesniegto lietu jāpublicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, izstrādi.

Iebildumu raksts

14. Reglamenta 124. pantā minētajam iebildumu rakstam būtībā piemērojamas tās pašas formālās prasības, kas prasības pieteikumam, un tas ir jāiesniedz divu mēnešu laikā no šā prasības pieteikuma izsniegšanas. Šis termiņš – kuram tiek pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, – var tikt pagarināts vienīgi izņēmuma kārtā, ja savlaicīgi ir iesniegts pienācīgi pamatots lūgums, kurā izklāstīti apstākļi, kas var attaisnot šādu pagarināšanu.

15. Tā kā tiesvedības tiesiskais ietvars tiek noteikts prasības pieteikumā, iebildumu rakstā minētie argumenti iespēju robežās ir jāstrukturē atbilstoši prasības pieteikumā izklāstītajiem prasījumiem un iebildumiem. Tiesvedības laikā nav atļauts izvirzīt jaunus pamatus, izņemot gadījumus, kad tie ir saistīti ar tādiem tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem, kas ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā. Turklāt iebildumu rakstā faktiskie un tiesiskie apstākļi ir jāizklāsta tikai, ciktāl tiek apstrīdēts to atspoguļojums prasības pieteikumā vai ciktāl šis atspoguļojums prasa papildu precizējumus. Tāpat kā prasības pieteikumam, izņemot īpašus apstākļus, iebildumu rakstam nevajadzētu pārsniegt 30 lappuses.

Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku

16. Prasītājs un atbildētājs, ja tie to uzskata par nepieciešamu, var papildināt savu argumentāciju, pirmais – ar replikas rakstu un otrais – ar atbildes rakstu uz repliku. Uz šiem procesuālajiem rakstiem attiecas tie paši formālie nosacījumi, kas uz prasības pieteikumu un iebildumu rakstu, bet, ņemot vērā to fakultatīvo un papildinošo raksturu, tiek katrā ziņā ir īsāki par šiem pēdējiem. Tā kā strīda ietvars un pamati vai iebildumi ir jau padziļināti izklāstīti (vai apstrīdēti) prasības pieteikumā un iebildumu rakstā, replikas raksta un atbildes raksta uz repliku vienīgais mērķis ir ļaut prasītājam vai atbildētājam precizēt savu nostāju vai niansēt argumentāciju kādā svarīgā jautājumā, turklāt priekšsēdētājs, piemērojot Reglamenta 126. pantu, var pats precizēt jautājumus, par kuriem būtu jāiesniedz šie raksti. Tādējādi, izņemot īpašus apstākļus, replikas rakstam un atbildes rakstam uz repliku nebūtu jāpārsniedz 10 lappuses. Šie raksti jāiesniedz kancelejā Tiesas noteiktajos termiņos, un to pagarinājumu priekšsēdētājs piešķir vienīgi izņēmuma kārtā, pamatojoties uz pienācīgi pamatotu pieteikumu.

Pieteikums par paātrināto tiesvedību

17. Ja lietas apstākļu dēļ tā jāizskata īsā termiņā, prasītājs vai atbildētājs Tiesai var lūgt lietu izskatīt paātrinātā tiesvedībā, atkāpjoties no Reglamenta noteikumiem. Tomēr šī Reglamenta 133. pantā paredzētā iespēja ir pakļauta prasībai, ka skaidri formulēts pieteikums par to ir jāiesniedz kā atsevišķs dokuments, tajā sīki izklāstot apstākļus, kas attaisno šādas tiesvedības izmantošanu, un, ja šāds pieteikums tiek apmierināts, tas ietver tiesvedības rakstveida daļas pielāgojumus. Faktiski tiek saīsināti parastie procesuālo rakstu iesniegšanas termiņi, tāpat kā to garums, un, piemērojot Reglamenta 134. pantu, replikas rakstu, atbildes rakstu uz repliku vai iestāšanās rakstu var iesniegt vienīgi tad, ja priekšsēdētājs to uzskata par vajadzīgu.

Pieteikumi par piemērošanas apturēšanu vai pagaidu pasākumu noteikšanu (pagaidu noregulējuma tiesvedība)

18. Tiešai prasībai var būt pievienots arī pieteikums par piemērošanas apturēšanu vai pagaidu pasākumu noteikšanu, kas paredzēti attiecīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – “LESD”) 278. un 279. pantā. Saskaņā ar Reglamenta 160. pantu šāds pieteikums tomēr ir pieņemams vienīgi tad, ja to iesniedz pieteikuma iesniedzējs, kas šo aktu apstrīd Tiesā vai kas ir cits Tiesā izskatāmas lietas dalībnieks, un tas ir jāiesniedz kā atsevišķs dokuments, tajā norādot strīda priekšmetu, apstākļus, kas nosaka izlemšanas steidzamību, kā arī faktiskos un tiesību pamatus, kuri pirmšķietami pamato prasīto pasākumu. Parasti tad pieteikumu izsniedz pretējai pusei un priekšsēdētājs nosaka īsu termiņu, kurā šī puse var iesniegt rakstveida vai mutvārdu apsvērumus. Īpašas steidzamības gadījumā priekšsēdētājs var pieteikumu pagaidu kārtā apmierināt, pat pirms šie apsvērumi ir iesniegti. Šādā gadījumā lēmums par pagaidu noregulējuma tiesvedības izbeigšanu var tikt izbeigts tikai pēc šīs otras puses uzklaušanās.

Tiesvedības rakstveida daļa apelāciju gadījumos

19. Tiesvedības rakstveida daļai apelāciju lietās ir virkne līdzību ar šīs daļas norisi tiešo prasību gadījumos. Atbilstošie noteikumi ir ietverti Reglamenta 167. un nākamajos pantos, kuros precizēts nepieciešamais apelācijas sūdzības un atbildes raksta uz apelācijas sūdzību saturs, kā arī to prasījumu apjoms.

Apelācijas sūdzība

20. Kā izriet no Reglamenta 168. un 169. panta – kuri šajā ziņā papildina Statūtu 56.–58. pantu –, apelācijas sūdzību iesniedz nevis par Savienības iestādes vai struktūras aktu, bet gan par Vispārējās tiesas nolēmumu, ar kuru tiek izlemta pirmajā instancē celta prasība. No šā precizējuma izriet, ka apelācijas sūdzībā katrā ziņā jālūdz pilnībā vai daļēji atcelt Vispārējās tiesas nolēmumu, kas ietverts tā rezolutīvajā daļā, nevis Vispārējā tiesā apstrīdēto tiesību aktu. Apelācijas sūdzībā – kurai, izņemot īpašus apstākļus, nebūtu jāpārsniedz 25 lappuses – izvirzītajos tiesību pamatos un argumentos precīzi jānorāda apstrīdētie minētā nolēmuma motīvu daļas punkti un detalizēti jāizskaidro iemesli, kuru dēļ, pēc apelācijas sūdzības iesniedzēja domām, tajā pielauta kļūda tiesību piemērošanā, pretējā gadījumā tā ir nepieņemama.

21. Lai atvieglotu saskaņā ar Reglamenta 21. panta 4. punktu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicējamā paziņojuma sagatavošanu, apelācijas sūdzības iesniedzējam savai apelācijas sūdzībai jāpievieno apelācijas pamatu kopsavilkums, kura maksimālais garums ir divas lappuses, un kancelejā jāiesniedz nepieciešamie materiāli un dokumenti, kas apstiprina Statūtu 19. pantā noteikto un Reglamenta 119. pantā pārņemto prasību ievērošanu.

Atbildes raksts uz apelācijas sūdzību

22. Nepagarināmā divu mēnešu termiņā – kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, – kopš dienas, kad apelācijas sūdzība izsniegta lietas dalībniekam, jebkurš Vispārējā tiesā izskatītās attiecīgās lietas dalībnieks var iesniegt atbildes rakstu uz apelācijas sūdzību. Šā raksta saturam ir piemērojamas Reglamenta 173. pantā noteiktās prasības, un saskaņā ar šā paša Reglamenta 174. pantu atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību lūdz pilnībā vai daļēji apmierināt vai noraidīt apelācijas sūdzību. Atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību ietvertie juridiskie argumenti iespēju robežās ir jāstrukturē saskaņā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja norādītajiem apelācijas pamatiem, bet šajā rakstā nav jāatgādina strīda faktiskie un tiesiskie apstākļi, izņemot, ja to atspoguļojums apelācijas sūdzībā tiek apstrīdēts vai ir jāprecizē. Savukārt tad, ja tiek apstrīdēta šīs apelācijas sūdzības pilnīga vai daļēja pieņemamība, tas jāietver pašā atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību, jo Reglamenta 151. pantā paredzētā iespēja iebildumu par prasības nepieņemamību izvirzīt ar atsevišķu dokumentu apelācijas sūdzībām nav piemērojama. Tāpat kā apelācijas sūdzībai, izņemot īpašus apstākļus, atbildes rakstam uz apelācijas sūdzību nebūtu jāpārsniedz 25 lappuses.

Pretapelācijas sūdzība

23. Ja Vispārējā tiesā izskatītās attiecīgās lietas dalībnieks, kad viņam ir izsniegta apelācijas sūdzība, vēlas apstrīdēt kādu apelācijas sūdzībā neminētu Vispārējās tiesas nolēmuma aspektu, šim dalībniekam par Vispārējās tiesas nolēmumu jāiesniedz pretapelācijas sūdzība. Šī sūdzība jāiesniedz ar atsevišķu dokumentu tādā pašā nepagarināmā termiņā kā atbildes raksts uz apelācijas sūdzību, un tai jāatbilst Reglamenta 177. un 178. pantā minētajām prasībām. Tajā ietvertajiem tiesību pamatiem un argumentiem katrā ziņā ir jāatšķiras no tiem, kuri ir izvirzīti atbildes rakstā uz apelācijas sūdzību.

Atbildes raksts uz pretapelācijas sūdzību

24. Ja ir iesniegta pretapelācijas sūdzība, apelācijas sūdzības iesniedzējs vai cits Vispārējā tiesā izskatītās attiecīgās lietas dalībnieks, kuram ir interese, lai pretapelācijas sūdzība tiktu apmierināta vai noraidīta, var iesniegt atbildes rakstu uz pretapelācijas sūdzību, kurā ir jāapspriež vienīgi šajā pretapelācijas sūdzībā izvirzītie pamati. Saskaņā ar Reglamenta 179. pantu šis raksts jāiesniedz divu mēnešu laikā no pretapelācijas sūdzības izsniegšanas, un šis termiņš (kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu) nav pagarināms.

Replikas raksts un atbildes raksts uz repliku

25. Neatkarīgi no tā, vai tā ir pamatapelācijas sūdzība vai pretapelācijas sūdzība, apelācijas vai pretapelācijas sūdzību un atbildes rakstu uz apelācijas vai pretapelācijas sūdzību var papildināt ar replikas rakstu un atbildes rakstu uz repliku, tostarp, lai lietas dalībniekiem ļautu izteikt viedokli attiecībā uz atbildes rakstā uz apelācijas vai pretapelācijas sūdzību minēto iebildi par nepieņemamību vai jaunu informāciju. Atšķirībā no tiešajām prasībām piemērojamajiem noteikumiem šī iespēja tomēr ir pakļauta prasībai par Tiesas priekšsēdētāja skaidri izteiktu atļauju. Šai nolūkā apelācijas (vai pretapelācijas) sūdzības iesniedzējam septiņu dienu laikā (kam pieskaitīts vienots 10 dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu) pēc tam, kad izsniegts atbildes raksts uz apelācijas (vai pretapelācijas) sūdzību, ir jāiesniedz pienācīgi motivēts pieteikums, kurā izklāstīti iemesli, kuru dēļ, pēc šā lietas dalībnieka domām, ir nepieciešama replika. Šim pieteikumam – kuram nebūtu jāpārsniedz trīs lappuses – ir jābūt pašam par sevi saprotamam, lai nav jāizmanto apelācijas sūdzība vai atbildes raksts uz apelācijas sūdzību.

26. Apelācijas sūdzību, kuras ir ierobežotas ar pārbaudi par tiesību jautājumiem, īpašā rakstura dēļ priekšsēdētājs turklāt var, ja viņš apmierina pieteikumu par replikas rakstu, ierobežot šā raksta, kā arī tam sekojošā atbildes raksta uz repliku priekšmetu un lappušu skaitu. Šo norāžu ievērošana ir būtisks tiesvedības pienācīgas norises priekšnoteikums, un atļautā lappušu skaita pārsniegšanas vai citu jautājumu skaršanas replikas rakstā vai atbildes rakstā uz repliku gadījumā šis raksts tiek nosūtīts atpakaļ tā autoram.

Saskaņā ar Statūtu 57. pantu iesniegtas apelācijas sūdzības

27. Šo norādījumu 19.–26. punktā ietvertie noteikumi tomēr nav pilnībā piemērojami apelācijas sūdzībām par Vispārējās tiesas nolēmumiem, ar kuriem tiek noraidīti pieteikumi par iestāšanos lietā vai kuri pieņemti, izskatot atbilstoši LESD 278. vai 279. pantam iesniegtu pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu. Saskaņā ar Statūtu 57. panta trešo daļu šādām apelācijas sūdzībām ir piemērojama tāda pati procedūra kā tieši Tiesā iesniegtam pieteikumam par pagaidu pasākumu noteikšanu. Tādējādi lietas dalībniekiem tiek noteikts īss termiņš iespējamo apsvērumu par apelācijas sūdzību sniegšanai un Tiesa par to lemj bez papildu rakstveida daļas un bez mutvārdu daļas.

Iestāšanās lietā tiešajās prasībās un apelācijas tiesvedībā

Pieteikums par iestāšanos lietā

28. Saskaņā ar Statūtu 40. pantu dalībvalstis un Savienības iestādes, no vienas puses, un atbilstoši šā panta otrajā un trešajā daļā paredzētajiem nosacījumiem trešās valstis, kas ir EEZ līguma līgumslēdzējas puses, EBTA Uzraudzības iestāde, Savienības struktūras, kā arī jebkura fiziska vai juridiska persona, no otras puses, var iestāties lietās, ko izskata Tiesa, lai pilnībā vai daļēji atbalstītu vienas puses prasījumu. Lai pieteikums par iestāšanos lietā varētu tikt ņemts vērā, tas jāiesniedz Reglamenta 130. panta 1. punktā (tiešās prasības) vai 190. panta 2. punktā (apelācijas tiesvedība) paredzētajā termiņā, un tam jāatbilst šā paša Reglamenta 130. panta 2.–4. punktā minētajām prasībām.

Iestāšanās raksts

29. Ja pieteikums par iestāšanos lietā tiek apmierināts, persona, kas iestājusies lietā, saņem visus lietas dalībniekiem izsniegtos procesuālos dokumentus, izņemot attiecīgā gadījumā slepenus vai konfidenciālus materiālus vai dokumentus, un iestāšanās raksta iesniegšanai tās rīcībā ir viens mēnesis, skaitot no šo dokumentu saņemšanas dienas. Lai gan šim rakstam jāatbilst Reglamenta 132. panta 2. punkta prasībām, tomēr tā saturs katrā ziņā ir kodolīgāks nekā atbalstītā lietas dalībnieka procesuālais raksts, un tā garumam nebūtu jāpārsniedz 10 lappuses. Tā kā iestāšanās lietā ir pakārtota pamata strīdam, personai, kas iestājusies lietā, jāatturas savā rakstā atkārtot pamatus vai argumentus, kas ietverti tās atbalstītā lietas dalībnieka procesuālajos rakstos, un tai jāizklāsta vienīgi papildu pamati vai argumenti, kas apstiprina šā lietas dalībnieka nostāju. Strīda tiesisko un faktisko apstākļu atkārtošana ir lieka, izņemot, ja to atspoguļojums pušu procesuālajos rakstos tiek apstrīdēts vai ir jāprecizē.

Apsvērumi par iestāšanās rakstu

30. Pēc tam, kad ir iesniegts iestāšanās raksts, priekšsēdētājs, ja viņš to uzskata par nepieciešamu, var noteikt termiņu īsu apsvērumu par šo rakstu sniegšanai. Šādu apsvērumu, kuru garumam nebūtu jāpārsniedz piecas lappuses, iesniegšana tomēr ir fakultatīva. Šo apsvērumu mērķis ir vienīgi ļaut lietas dalībniekiem reaģēt uz neprecīziem apgalvojumiem vai formulēt nostāju par jauniem pamatiem vai argumentiem, kurus izvirzījusi persona, kas iestājusies lietā. Ja šādu apstākļu nav, ir ieteicams atteikties no šādu apsvērumu iesniegšanas, lai nelietderīgi nepagarinātu tiesvedības rakstveida daļas ilgumu.

Novēloti pieteikumi par iestāšanos lietā

31. Ciktāl pēc Reglamenta 130. panta 1. punktā vai 190. panta 2. punktā paredzētā termiņa beigām iesniegts pieteikums par iestāšanos lietā atbilst Reglamenta 130. panta 2.–4. punkta prasībām, Tiesa to var izskatīt ar nosacījumu, ka tā to ir saņēmusi, pirms ir pieņemts lēmums sākt šā paša Reglamenta 60. panta 4. punktā noteikto tiesvedības mutvārdu daļu. Šādā gadījumā persona, kas iestājusies lietā, var iesniegt savus apsvērumus tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanai, ja tāda notiek.

Iestāšanās lietā saistībā ar pieteikumu par pagaidu noregulējumu vai paātrinātā tiesvedībā

32. Principā tas ir tāpat saistībā ar pieteikumu par pagaidu noregulējumu vai paātrinātās tiesvedības piemērošanas gadījumos. Izņemot īpašus apstākļus, kas pamato rakstveida apsvērumu iesniegšanu, persona vai struktūra, kurai ir atļauts iestāties lietā saistībā ar šādu tiesvedību, savus apsvērumus varēs paust vienīgi mutvārdos, ja tiek noturēta tiesas sēde.

Iestāšanās lietā izslēgšana prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā

33. Iepriekš minētie noteikumi par iestāšanos lietā savukārt nav piemērojami prejudiciālā nolēmuma tiesvedībai. Sakarā ar šīs lietu kategorijas bezstrīdus raksturu un īpašo Tiesas lomu, kad tā, sniedzot prejudiciālu nolēmumu, lemj par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, vienīgi Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām ir tiesības iesniegt rakstveida vai mutvārdu apsvērumus par jautājumiem, kurus Tiesai ir nodevušas dalībvalstu tiesas.

Procesuālo dokumentu forma un struktūra

34. Neatkarīgi no iepriekš minētā un prasībām par procesuālo dokumentu saturu, kas izriet no Statūtu un Reglamenta noteikumiem, Tiesā iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem un rakstveida apsvērumiem jāatbilst zināmām papildu prasībām, kuras domātas, lai Tiesai atvieglotu šo dokumentu uztveramību un izskatīšanu, tostarp elektroniski. Šīs prasības attiecas gan uz procesuālo dokumentu formu un noformējumu, gan uz to struktūru un garumu.

35. No formas viedokļa ir absolūti nepieciešams, lai lietas dalībnieku iesniegtie procesuālie raksti vai apsvērumi būtu tādā formā, kas pieļauj dokumentu elektronisku apstrādi Tiesā, tai skaitā iespēju dokumentus skenēt un veikt rakstu zīmju atpazīšanu. No šā skatpunkta jāņem vērā šādas prasības:

- procesuālajam rakstam vai apsvērumiem jāizmanto balts papīrs bez līnijām A4 formātā, un tekstam ir jābūt tikai vienā lapas pusē, nevis tās abās pusēs,
- tekstam izmantotajam šriftam jābūt ierastam (piemēram, *Times New Roman*, *Courier* vai *Arial*), rakstu zīmju lielumam jābūt vismaz 12 punktiem tekstā un 10 punktiem zemsvītras piezīmēs, tekstam jābūt ar 1,5 intervāla atstarpi starp rindām un vismaz 2,5 cm no lappuses malām (augšmalā, apakšmalā, kreisajā un labajā pusē),
- visas procesuālā raksta vai apsvērumu rindkopas ir jānumurē pēc kārtas augošā secībā,
- tas pats attiecas uz procesuālā raksta vai apsvērumu lapām, ieskaitot iespējamus pielikumus un to sarakstu, kas ir jānumurē pēc kārtas augošā secībā, numurus norādot lapas augšējā labajā stūrī,
- visbeidzot, ja procesuālais raksts vai apsvērumi Tiesai nav nosūtīti elektroniski, to lapas jāsavieno, neizmantojot noturīgus savienotājlīdzekļus, tādus kā līme vai skavas, lai tās viegli varētu atdalīt.

36. Papildus šīm formālajām prasībām Tiesā iesniegtie procesuālie dokumenti jā sagatavo tādā veidā, lai to struktūru un tvērumu būtu iespējams saprast jau no pirmajām lappusēm. Papildus norādei attiecīgā procesuālā raksta vai apsvērumu pirmajā lappusē par dokumenta nosaukumu, lietas numuru (ja kanceleja to jau ir paziņojusi) un lietas dalībniekiem, uz kuriem tā attiecas (pamatlietas puses, prasītājs un atbildētājs vai Vispārējā tiesā izskatāmās lietas dalībnieki), to sākumā ir īss kopsavilkums par tā autora izvēlēto izklāsta plānu vai satura rādītājs. Šis procesuālais raksts vai apsvērumi katrā ziņā tiek pabeigti ar autora prasījumiem vai – prejudiciālā nolēmuma lietā – ar atbildēm, ko tas ierosina sniegt uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.

37. Lai gan Tiesai nosūtītajiem procesuālajiem dokumentiem attiecībā uz to saturu nav piemērojamas nekādas citas prasības kā vien tās, kas izriet no Statūtiem un Reglamenta, tomēr jāņem vērā, ka šie dokumenti veido Tiesas veiktas lietas materiālu izpētes pamatu un parasti tie jāpārtulko Tiesai vai iestādei, kas ir to autore. Tādējādi tiesvedības pienācīgas norises, kā arī pašu lietas dalībnieku interesēs procesuālie raksti un apsvērumi jā sagatavo vienkāršā un precizā valodā, neizmantojot valsts tiesību sistēmai raksturīgus tehniskus terminus. Jāvairās no atkārtojumiem, un, ciktāl iespējams, īsiem teikumiem ir dodama priekšroka salīdzinājumā ar gariem un sarežģītiem teikumiem, kuros izmantoti iestarpinājumi vai palīgteikumi.

38. Ja lietas dalībnieki savā procesuālajā rakstā vai apsvērumos atsauces uz konkrētu valsts vai Savienības tiesību dokumentu vai tiesību aktu, atsaucēm uz šo dokumentu vai tiesību aktu jābūt precīzām gan attiecībā uz tā pieņemšanas un, ja iespējams, publicēšanas datumu, gan attiecībā uz tā piemērojamību laikā. Tāpat, ja lietas dalībnieki min kādu citātu vai fragmentu no tiesas nolēmuma vai ģenerālvokāta secinājumiem, tiem tiek lūgts precizēt attiecīgās lietas numuru, kā arī sniegt precīzas atsauces uz attiecīgo citātu.

39. Visbeidzot, jāatgādina, ka lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu tiesiskie argumenti jāietver procesuālajos rakstos un apsvērumos, nevis iespējami pievienotajos pielikumos, kuri parasti netiek tulkoti. Procesuālajam rakstam vai apsvērumiem kā pielikumus pievieno tikai tādus dokumentus, kas minēti paša procesuālā raksta vai apsvērumu tekstā un kas ir vajadzīgi, lai pierādītu vai ilustrētu to saturu. Turklāt saskaņā ar Reglamenta 57. panta 4. punktu pielikumus pieņem tikai tad, ja kopā ar tiem tiek iesniegts pielikumu saraksts. Šajā sarakstā attiecībā uz katru pievienoto dokumentu norāda pielikuma numuru, īsu norādi par tā veidu, kā arī procesuālā raksta vai apsvērumu lapas vai rindkopas numuru, kurā dokuments ir minēts un kas pamato tā iesniegšanu.

Procesuālo dokumentu iesniegšana un nosūtīšana

40. Kancelejā var iesniegt vienīgi procesuālajos noteikumos skaidri paredzētus dokumentus. Šie dokumenti jāiesniedz noteiktajos termiņos, ievērojot Reglamenta 57. pantā noteiktās prasības. Iesniegšana var notikt elektroniski vai pa pastu, vai fiziski nogādājot attiecīgo dokumentu Tiesas kancelejā vai arī – ārpus kancelejas darba laika – Tiesas ēku reģistratūrā (*rue du Fort Niedergrünwald*), kur atbildīgais darbinieks apstiprinās tā saņemšanu, atzīmējot uz tā iesniegšanas dienu un laiku.

41. Visdrošākais un ātrākais procesuālā dokumenta iesniegšanas veids ir iesniegšana, kas veikta, izmantojot *lietojumprogrammu e-Curia*. Šī lietojumprogramma, kas ir kopīga visām trim Eiropas Savienības Tiesas sastāvā ietilpstošajām tiesām, tika ieviesta 2011. gadā. Tā ļauj procesuālos dokumentus iesniegt un izsniegt tikai elektroniski, bez nepieciešamības iesniegt Tiesai nosūtītā dokumenta apliecinātas kopijas vai dublēt šo nosūtīšanu ar pasta sūtījumu. Piekļuves lietojumprogrammai *e-Curia* kārtība un tās lietošanas noteikumi ir sīki aprakstīti Tiesas 2011. gada 13. septembra lēmumā par procesuālo dokumentu iesniegšanu un izsniegšanu, izmantojot lietojumprogrammu *e-Curia*, kā arī lietošanas noteikumos, uz kuriem ir atsauce šajā lēmumā. Šie dokumenti ir pieejami Tiesas interneta vietnē (sadaļā "Tiesa – Process").

42. Ja procesuālais dokuments netiek Tiesai nosūtīts, izmantojot iepriekš minēto lietojumprogrammu, to Tiesai var nosūtīt arī *pa pastu*. Aploksne ar šo dokumentu adresējama Tiesas kancelejai uz šādu adresi: *Rue du Fort Niedergrünwald – L-2925 Luxembourg*. Šai ziņā ir lietderīgi atgādināt, ka saskaņā ar Reglamenta 57. panta 7. punktu procesuālo termiņu skaitīšanai ņem vērā tikai to dienu un laiku, kad oriģināleksemplārs ir iesniegts kancelejā. Tādējādi, lai izvairītos no termiņa nokavējuma, iesakām attiecīgajam sūtījumam izmantot ierakstītu vēstuli vai eksprespastu, to nosūtot vairākas dienas pirms dokumenta iesniegšanai noteiktā termiņa beigām.

43. Šobrīd procesuālā dokumenta oriģināla parakstītu kopiju Tiesas kancelejā ir iespējams iesniegt arī, to nosūtot *pa faksu* (+352 433766) vai pievienojot *elektroniskā pasta vēstulei* (ecj.registry@curia.europa.eu). Tomēr uzskata, ka procesuālais dokuments, kas nosūtīts pa faksu vai elektronisko pastu, ir iesniegts termiņā tikai tad, ja vēlākais 10 dienu laikā pēc šā faksa vai elektroniskā pasta vēstules nosūtīšanas kancelejā tiek saņemts tā parakstīts oriģināls līdz ar Reglamenta 57. panta 2. punktā minētajiem pielikumiem un kopijām. Šis oriģināls ir jānosūta nekavējoties, tūlīt pēc kopijas nosūtīšanas, bez jebkādu, pat nelielu grozījumu un labojumu izdarīšanas. Gadījumā, ja parakstītais oriģināls un iepriekš nosūtītā kopija atšķiras, ņem vērā tikai dienu, kad iesniegts parakstītais oriģināls.

III. TIESVEDĪBAS MUTVĀRDU DAĻA

44. Kā izriet no Statūtu 20. panta ceturtais daļas, tiesvedības mutvārdu daļā būtībā ietilpst divi nodalīti posmi: lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu uzklauššana un ģenerālvokāta secinājumu sniegšana. Saskaņā ar Statūtu 20. panta piekto daļu Tiesa tomēr var, ja tā uzskata, ka lieta nav saistīta ar jaunu tiesību jautājumu, pieņemt lēmumu lietu izlemt bez ģenerālvokāta secinājumiem. Kas attiecas uz tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklauššanai organizēšanu, tā nav sistemātiska.

Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklauššanai mērķis

45. Ņemot vērā tiesvedības rakstveida daļas nozīmīgumu attiecībā uz Tiesā izskatāmajām lietām un neskarot Reglamenta 76. panta 3. punktu, galvenais kritērijs tiesas sēdes noturēšanai nav tik daudz šāda skaidri formulēta pieteikuma izteikšana, cik pašas Tiesas vērtējums par šīs tiesas sēdes potenciālo pienesumu strīda risinājumam vai atbilžu, ko tā varētu sniegt uz dalībvalsts tiesas uzdotajiem jautājumiem, noteikšanai. Tādējādi Tiesa organizē tiesas sēdi vienmēr, kad tā var sekmēt labāku lietas un iesaistīto interešu izpratni, neatkarīgi no tā, vai lietas dalībnieki vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas ir formulējušas šādu pieteikumu.

Pieteikums par tiesas sēdes noturēšanu

46. Ja šie lietas dalībnieki vai ieinteresētās personas uzskata, ka lietā jānotur tiesas sēde, tiem katrā ziņā pēc dokumenta par tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanu izsniegšanas Tiesai vēstulē jānorāda iemesli, kādēļ tie vēlas, lai Tiesa tos uzklausa. Šiem iemesliem – kurus nevar sajaukt ar procesuālo rakstu vai rakstveida apsvērumiem un kuriem nebūtu jāpārsniedz trīs lapas – jāizriet no konkrēta vērtējuma par to, kāpēc attiecīgajam lietas dalībniekam ir lietderīga tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklauššanai, un tajos ir jānorāda lietas materiālu vai argumentu daļas, ko šīs lietas dalībnieks uzskata par vajadzīgu plašāk izvērst vai atspēkot tiesas sēdē. Nepietiek ar to vien, ka vispārīgi tiek veikta atsauce, piemēram, uz lietas vai Tiesas izšķiramo jautājumu nozīmīgumu.

Uzaicinājums uz tiesas sēdi un ātras atbildes uz šo uzaicinājumu nepieciešamība

47. Ja Tiesa konkrētā lietā nolēmj organizēt tiesas sēdi mutvārdu paskaidrojumu uzklauššanai, tā nosaka precīzu dienu un laiku, un kanceleja nekavējoties lietas dalībniekus vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas uzaicina uz tiesas sēdi, tos informējot arī par iztiesāšanas sastāvu, kuram Tiesa nodevusi lietu, tās noteiktajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem un – attiecīgā gadījumā – par ģenerālvokāta secinājumu neesamību. Lai ļautu Tiesai šo tiesas sēdi organizēt optimālos apstākļos, puses un ieinteresētās personas tiek lūgtas atbildēt uz kancelejas vēstuli īsā termiņā, norādot tostarp, vai tām ir nodoms patiešām piedalīties tiesas sēdē, kā arī advokāta vai pārstāvja, kas tās šajā tiesas sēdē pārstāvēs, vārdu. Novēlota atbilde uz kancelejas uzaicinājuma vēstulēm var apdraudēt pienācīgu tiesas sēdes organizāciju gan no attiecīgajam lietas dalībniekam Tiesas piešķirtā runas laika ilguma viedokļa, gan no Mutvārdu tulkošanas dienesta iespēju ierobežojumu viedokļa.

Ar tiesas sēdi saistītie pasākumi

48. Gan dažreiz apgrūtināto satiksmes apstākļu dēļ Luksemburgā, gan saistībā ar piekļuvei Tiesas ēkām piemērojamiem drošības pasākumiem ir ieteicams veikt nepieciešamos pasākumus, lai tiesas sēdes dienā zālē, kurā notiks mutvārdu paskaidrojumu uzklauššana, nokļūtu labu brīdi pirms noteiktā tās sākuma laika. Pirms tiesas sēdes sākuma ir ierasts, ka iztiesāšanas sastāva tiesnešiem ir īsa tikšanās ar lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu pārstāvjiem saistībā ar tiesas sēdes organizēšanu. Šajā gadījumā tiesnesis referents un ģenerālvokāts var lūgt iepriekš minētos pārstāvjus tiesas sēdē sniegt papildu precizējumus par noteiktiem jautājumiem vai precizēt kādu īpašu attiecīgās lietas aspektu.

Parastās tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklauššanai norise

49. Lai gan tiesas sēdes norise var būt atšķirīga atkarībā no katras lietas apstākļiem, principā tā ietver trīs daļas: mutvārdu paskaidrojumus šaurā nozīmē, Tiesas locekļu jautājumus un replikas.

Tiesas sēdes pirmā daļa: mutvārdu paskaidrojumi

Mutvārdu paskaidrojumu mērķis

50. Izņemot īpašus apstākļus, tiesas sēde parasti sākas ar lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu mutvārdu paskaidrojumiem. Šo mutvārdu paskaidrojumu galvenais mērķis ir apmierināt iespējamus lūgumus sniegt mutvārdu paskaidrojumus tikai par noteiktiem jautājumiem un atbildēt uz jautājumiem, ko Tiesa saskaņā ar Reglamenta 61. vai 62. pantu pirms tiesas sēdes var būt uzdevusi lietas dalībniekiem vai ieinteresētajām personām, un vajadzības gadījumā izcelt aspektus, kurus mutvārdu paskaidrojumu sniedzējs uzskata par īpaši būtiskiem Tiesas nolūmuma pieņemšanai, tostarp prejudiciālā nolūmuma tiesvedībā, ņemot vērā citu tiesvedības dalībnieku iesniegtos rakstveida apsvērumus.

51. Ņemot vērā informāciju, kas Tiesai jau ir zināma no tiesvedības rakstveida daļas, tiesas sēdē nav lietderīgi atgādināt iesniegto procesuālo rakstu vai rakstveida apsvērumu saturu un it īpaši – lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus. Tomēr jāprecizē – ja pirms tiesas sēdes Tiesa ir lūgusi lietas dalībniekus vai iepriekš minētās ieinteresētās personas sniegt savus mutvārdu paskaidrojumus tikai par noteiktu lietas aspektu vai jautājumu, tad principā mutvārdu paskaidrojumu laikā būtu jāpievēršas vienīgi šim jautājumam vai aspektam. Turklāt, ciktāl iespējams, personām, kuras piedalās tiesas sēdē un kuras aizstāv vienu viedokli vai kuru nostājas ir vienādas, pirms tiesas sēdes jāsapņo savas uzstāšanās, lai izvairītos no jau izklāstīto argumentu atkārtošanas.

Uzstāšanās laiks un tā iespējamā pagarināšana

52. Uzstāšanās laiku nosaka iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs, konsultējoties ar tiesnesi referentu un attiecīgā gadījumā ar ģenerāladvokātu, kurš ir atbildīgs par lietu. Parasti uzstāšanās laiks ir 15 minūtes neatkarīgi no iztiesāšanas sastāva, kuram nodota lieta, tomēr šo laiku var pagarināt vai saīsināt atkarībā no lietas rakstura vai īpašās sarežģītības, personu, kas piedalās tiesas sēdē, skaita un procesuālā statusa, kā arī iespējamajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem. Uzstāšanās laika pagarinājumu pēc lietas dalībnieka vai Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas pienācīgi pamatota lūguma izņēmuma gadījumā var piešķirt iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs. Tomēr, lai šāds lūgums varētu tikt ņemts vērā, attiecīgajam lietas dalībniekam vai ieinteresētajai personai tas jāizsaka atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi un tam katrā ziņā jānonāk Tiesā, vēlākais, divas nedēļas pirms tiesas sēdes dienas.

Paskaidrojumu sniedzēju skaits

53. Ar pienācīgu tiesas sēdes norisi saistītu apsvērumu dēļ tiesas sēdē klātesošo lietas dalībnieku vai ieinteresēto personu mutvārdu paskaidrojumus attiecībā uz katru no viņiem var sniegt tikai viena persona. Izņēmuma kārtā tomēr var atļaut uzstāties vēl vienai personai, ja to pamato lietas raksturs vai īpašā sarežģītība, ar nosacījumu, ka šāds pienācīgi pamatots lūgums ir izteikts attiecīgā lietas dalībnieka vai ieinteresētās personas atbildē uz uzaicinājumu uz tiesas sēdi un katrā ziņā, vēlākais, divas nedēļas pirms tiesas sēdes dienas. Ja šī atļauja tiek sniegta, tā tomēr neietver uzstāšanās laika pagarinājumu, un abiem runātājiem savā starpā jāsadala attiecīgajam lietas dalībniekam piešķirtais uzstāšanās laiks.

Tiesas sēdes otrā daļa: Tiesas locekļu jautājumi

54. Neskarot jautājumus, kuras Tiesas locekļi var būt uzdevuši, vai paskaidrojumus, ko tie var būt lūguši mutvārdu paskaidrojumu sniegšanas laikā, pēc šo mutvārdu paskaidrojumu sniegšanas runātājiem var tikt lūgts atbildēt uz Tiesas locekļu *papildu jautājumiem*. Šo jautājumu mērķis ir papildināt šo tiesas locekļu rīcībā esošo informāciju par lietas materiāliem un ļaut runātājiem izskaidrot vai detalizēt atsevišķus jautājumus, kuriem attiecīgā gadījumā vajadzīgi papildu precizējumi pēc tiesvedības rakstveida daļas un mutvārdu paskaidrojumu sniegšanas beigām.

Tiesas sēdes trešā daļa: replikas

55. Pēc šīs viedokļu apmaiņas lietas dalībniekiem vai Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām visbeidzot ir iespēja sniegt īsu repliku, ja tie uzskata to par nepieciešamu. Šīs replikas, kuru maksimālais garums ir piecas minūtes katrai, nav mutvārdu paskaidrojumu otrā kārtā. To vienīgais mērķis ir ļaut runātājiem īsi atbildēt uz tiesas sēdē citu lietas dalībnieku vai Tiesas locekļu sniegtajiem apsvērumiem vai uzdotajiem jautājumiem. Ja uzstāties, pārstāvēt vienu lietas dalībnieku, ir ticis ļauts diviem runātājiem, tikai viens no viņiem var sniegt repliku.

Sinhronā tulkojuma sekas un ierobežojumi

56. Neatkarīgi no tā, vai runa ir par mutvārdu paskaidrojumiem, replikām vai atbildēm uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem, runātājiem jāpatur prātā, ka viņu runas iztiesāšanas sastāva locekļi bieži klausās sinhronajā tulkojumā. Tiesas sēdes pienācīgas norises interesēs un lai nodrošinātu sniegtā tulkojuma kvalitāti, lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu pārstāvji tiek lūgti, ja viņu rīcībā ir mutvārdu paskaidrojumu teksts vai piezīmes, kaut vai īsas, vai uzstāšanās plāns, to iepriekš nosūtīt Mutvārdu tulkošanas dienestam pa faksu (+352 43033697) vai ar elektroniskā pasta vēstuli (interpret@curia.europa.eu). Šis mutvārdu paskaidrojumu teksts vai piezīmes ir domātas vienīgi tulkiem, un tās netiek ne nosūtītas iztiesāšanas sastāva locekļiem vai par lietu atbildīgajam ģenerālvokātam, ne iekļautas lietas materiālos.

57. Pašā tiesas sēdē tomēr nav ieteicams nolasīt tekstu. Lai atvieglotu tulkošanu, ir ieteicams runāt brīvi, izmantojot pienācīgi strukturētas piezīmes. Katrā ziņā ir būtiski runāt tieši mikrofonā, dabiskā ritmā un ne pārāk ātri, iepriekš darot zināmu paredzētās uzstāšanās plānu un konsekventi dodot priekšroku īsiem, vienkāršiem teikumiem.

Tiesas sēdes mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai sekas

58. Lietas dalībnieku vai Statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu aktīva dalība beidzas ar tiesas sēdes beigām. Neskarot Reglamenta 83. pantā minēto izņēmuma gadījumu – tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotas sāksanas iespēju –, lietas dalībnieki vai minētās ieinteresētās personas vairs nav tiesīgas sniegt rakstveida vai mutvārdu apsvērumus, tostarp reaģējot uz ģenerālvokāta secinājumiem, ja iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai ir pasludinājis par slēgtu.

IV. NOSLĒGUMA NOTEIKUMI

59. Ar šiem praktiskajiem norādījumiem tiek atcelti un aizstāti 2004. gada 15. oktobra Praktiskie norādījumi par tiesajām prasībām un apelācijām (OV L 361, 15. lpp.), kas grozīti 2009. gada 27. janvārī (OV L 29, 51. lpp.).

60. Šie praktiskie norādījumi tiek publicēti *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Tie stājas spēkā nākamajā dienā pēc to publicēšanas.

Pieņemti Luksemburgā 2013. gada 25. novembrī.
